

СЕКЦІЯ XXVI. КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО

НОВИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК: ДИСЕРТАЦІЙНА СПАДЩИНА У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НЮУ ІМ. ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Мамон Вячеслав Євгенович

бібліотекар відділу зберігання фондів і ресурсів
Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого, Україна

Восени 2024 року Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого презентувала перший випуск бібліографічного покажчика «Дисертації XIX–XXI століть з фондів колекцій Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого» (керівник наукового дослідження Н. П. Пасмор ; укладачі: О. І. Самофал, М. О. Шевченко, В. Є. Мамон) [1]. Це видання стало результатом багаторічної праці з систематизації, вивчення, обробки та популяризації унікального фонду дисертацій та авторефератів, які збираються й зберігаються у бібліотеці університету протягом 220-річного періоду його існування і тематичний сегмент дисертаційного фонду охоплює понад півтора століття розвитку наукової думки в галузі права та суміжних наук. Покажчик розроблено і укладено у межах науково-дослідної програми бібліотеки, що спрямована на розкриття фонду дисертацій і реалізується з 2021 року. Колекція дисертацій Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого є унікальним зібранням наукових праць присвячених суспільно-політичним наукам і налічує понад 25 тисяч примірників дисертацій та авторефератів [3, с. 194—195].

Робота з аналізу дисертаційних матеріалів колекції набуває особливого значення в умовах повномасштабного російського вторгнення, яке створює реальну загрозу для її існування, через цинічні удари росіян по культурним, освітнім та науковим об'єктам Харкова [2, с. 44—45].

Перший випуск бібліографічного покажчика містить перелік магістерських та докторських дисертації захищених на юридичних

факультетах університетів України і зарубіжних країн, охоплює період з 1840 по 1918 роки. У покажчику представлено 271 бібліографічний запис, з яких 112 – докторські дисертації, а 159 – магістерські. Усі записи структуровано за двома основними розділами: «Університети України», «Університети зарубіжних країн». У межах кожного розділу записи систематизовано за назвою університетів в хронології їх заснування, а всередині рубрик – за прямою хронологією захисту дисертацій, в межах року захисту – за абетковою послідовністю прізвищ авторів. Кожен запис містить основну інформацію про документ: заголовок, бібліографічний опис, рік захисту, місце виконання роботи, вчений ступінь, індекс Універсальної десятикової класифікації (УДК) та шифр розташування у фонді бібліотеки.

Для зручності користувачів видання доповнено довідковим апаратом: передмовою; змістом; списком використаних джерел. Надано також бібліографічні посилання і примітки та складено допоміжні покажчики – іменний, учених ступенів, наукових спеціальностей (розрядів наук); додаток.

Колекція дисертацій, представлена у покажчику, є змістовним джерелом у процесі наукових розвідок для вивчення розвитку юридичної науки в Україні та світі. Вона дозволяє простежити становлення і трансформацію правничої думки, її зв'язок із суміжними дисциплінами – історією, філософією, логікою та економікою. Таким чином, знайомство з даним покажчиком, вивчення документів сприяє систематизації знань про розвиток юридичних досліджень та наукових шкіл.

Хронологічні рамки роботи першого випуску (1840–1918) визначені, з одного боку, роком написання першої дисертації, включеної до покажчика. З іншого боку, 1918 рік позначає завершення історичного етапу, пов'язаного із значними соціальними та політичними змінами, які вплинули на наукові й освітні інститути. Цей період охоплює розвиток і трансформацію досліджуваної галузі, що дозволяє провести аналіз її еволюції від початкового етапу до суттєвих змін на початку XX століття.

Електронна версія видання розміщена у вільному доступі на сайті бібліотеки та в репозитарії університету eNULAIR [1]. Що дозволяє забезпечити доступ до нього найширшому колу читачів – від досвідчених науковців до студентів, які лише починають свій шлях у науці.

Покажчик стане важливим інструментом для дослідників, викладачів і студентів, які цікавляться історією правничої науки,

витоками правових ідей та їхнім впливом на формування правничих шкіл. Видання є результатом кропіткої праці багатьох бібліотечних фахівців, які змогли, на наш погляд, вдало поєднати ретельність наукового аналізу із сучасними підходами до бібліографічного оформлення. Показчик стане у нагоді не лише науковцям, які займаються дослідженнями історії правничої науки, але й аспірантам, студентам та викладачам, які формують навчальні програми з історії права.

Нове бібліографічне видання є не лише інструментом для пошуку наукових матеріалів, але й важливим внеском у способи і форми збереження й популяризації інтелектуальної спадщини Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Список використаних джерел:

1. Дисертації XIX–XXI століть з фондів колекцій Наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Наук. б-ка, Від. зберігання фондів і ресурсів, Інформ.-бібліогр. від. – Електрон. текст. дані. – Вип. 1 : Магістерські та докторські дисертації, захищені на юридичних факультетах університетів України і зарубіжних країн у XIX – початку XX століття / [кер. наук. дослідж. Н. П. Пасмор ; уклад.: О. І. Самофал, М. О. Шевченко, В. Є. Мамон]. – 2024. – 90 с. – До 220-річчя Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/images/files/index_iss-1_dissertations.pdf (дата звернення: 18.11.2024). – Назва з екрана.
2. Монастирський Г. О. Підходи щодо подолання університетської кризи та подальшого розвитку закладів вищої освіти Харкова як наукового центру Слобожанщини. / Монастирський Г. О., Цибульська Е. І. // Шляхи збереження й розвитку лідерських позицій Харкова як центру освіти і науки: матеріали круглого столу, Харків, 16 черв. 2023 р. / [редкол.: К. В. Астахова (голов. ред.) та ін.]. – Харків : Вид-во НУА, 2023. – 60 с. – С. 44–47.
3. Пасмор Н. П. Можливості фондів наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого з вивчення державотворчих процесів в Україні (до 100-річчя утворення УНР) / Н. П. Пасмор, О. О. Будецька // Історія державотворчих процесів в Україні та зарубіжних країнах (до 100-річчя утворення Української Народної Республіки) : зб. наук. ст. та тез повідом. міжнар. наук. конф. (м. Харків, 23 листоп. 2017 р.). – Харків, 2017. – С. 194–198.